

't Stad
is van
iedereen.

Nieuw Zurenborg

Samen werken aan een nieuw wijkpark
Resultaten van het participatietraject

Colofon

Coördinatie en redactie: Elke Van de Mosselaer
Sandra Lintermans

Redactie afgesloten: oktober 2007

Eindredactie: Yannick Van Camp

Foto's: Planningscel, Stedelijk Wijkoverleg

Opmaak: Grafisch centrum
van de Stad Antwerpen

Drukwerk:

V.U. Paul Van Steenvoort,
Generaal Armstrongweg 1,
2020 Antwerpen

Wettelijk depotnummer: D/2007/0306/225

Vooraf

De stad wil het terrein tussen de Singel, de spoorweg en de Pretoriastraat in Zurenburg, ontwikkelen tot een nieuwe woonbuurt met vijf hectare park. Dit project heet Nieuw Zurenburg. Nieuw Zurenburg biedt, als open en onbebouwd terrein, een unieke kans om het tekort aan publieke open ruimte in de aanpalende wijken op te vangen. Daarom heeft de stad de ambitie om op deze site een samenhangende open groene ruimte te creëren, een nieuw wijkpark voor de buurt.

Buurtbewoners, senioren, scholen, jeugdbewegingen en verschillende verenigingen uit de omgeving hebben tijdens de maanden juli, augustus en september 2007 mee kunnen denken over de invulling van deze nieuwe publieke ruimte. Tijdens een participatiemoment op 29 september 2007 toonde de stad de resultaten van al deze gesprekken en konden geïnteresseerde bewoners uit de buurt opnieuw hun ideeën over het toekomstige park kwijt.

In deze brochure vindt u de resultaten van dit participatietraject. Deze meningen, suggesties en bemerkingen zijn voor de stad erg belangrijk. De stad wil op deze manier zoveel mogelijk informatie van bewoners meegeven met het ontwerpteam.

Nieuw Zurenborg: een nieuwe woonwijk

Nieuw Zurenborg is een unieke ruimte tussen de Singel, de spoorweg en de Pretoriastraat. Het terrein is ongeveer elf hectare groot. Een voormalige gasfabriek en een busstelplaats van De Lijn nemen het belangrijkste deel ervan in. Het gebied heeft een bijzondere ligging. Langs één kant sluit het aan bij de 19de eeuwse woonwijk Zurenborg. Daarnaast ligt het gebied ingesloten tussen twee belangrijke barrières: een spoorlijn en de Singel en Ring. Indien mogelijk zal de stad het projectgebied in de toekomst uitbreiden met de site van station Antwerpen-Oost.

Vandaag is het terrein nog eigendom van verschillende partijen. De stad startte alvast onderhandelingen met gasmaatschappij IGAO en De Lijn over een eventuele aankoop van de percelen van de gassite en het verplaatsen van de busstelplaats. Niet alle stukken grond zullen dus op hetzelfde ogenblik vrijkomen voor ontwikkeling.

Toch wil de stad een ontwerp maken met één samenhangende visie voor het gebied als geheel. Tegelijk moet het mogelijk zijn om dit in verschillende fasen te kunnen uitvoeren, in functie van het vrijkomen van de verschillende gronden. Elke uitgevoerde fase moet als een netjes afgewerkt en kwalitatief geheel op zichzelf kunnen staan.

Antwerpen heeft maar weinig plekken waar het op zo'n grote schaal een nieuw project kan realiseren. Daarom besliste de stad om dit project sterk in eigen handen te nemen en veel aandacht te besteden aan een debat over de nieuwe bestemming.

*Wat is Nieuw
Zurenborg?*

Ambities van de stad

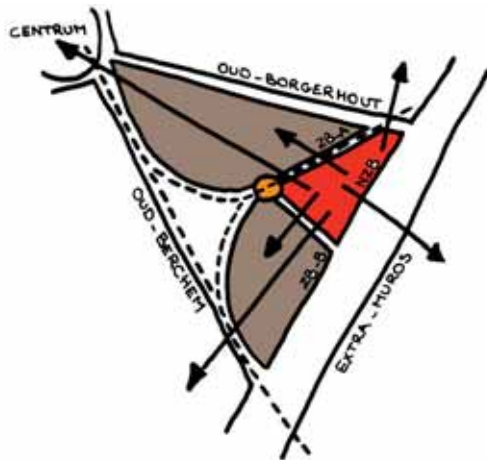
De stad heeft volgende ambities met Nieuw Zurenborg:

- een nieuwe bestemming geven aan deze vroegere industriële site als nieuw gemengd woongebied,
- nieuwe bewoners aantrekken
- de kwaliteit van de bestaande woonomgeving verhogen, bijvoorbeeld door tekorten in de aanwezige voorzieningen op te vullen.

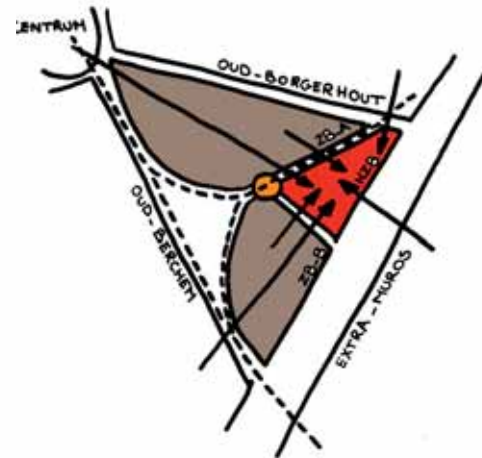

Nieuw Zurenborg wordt geen eiland

Antwerpen wil een modern en ambitieus project realiseren dat de schakel zal vormen tussen de 19de eeuwse woonwijk en de ruimte van de Groene Singel. Daarnaast wil de stad het nieuwe woongebied zo functioneel mogelijk inpassen in de bestaande omliggende wijken. Nieuw Zurenborg mag geen alleenstaand 'eiland' worden. Hiervoor zijn twee bewegingen nodig: een uitwaartse beweging, waarbij de toekomstige bewoners van Nieuw Zurenborg bezoekers en gebruikers worden van de omliggende wijken en een inwaartse beweging, waarbij bewoners van de omliggende wijken, bezoekers en gebruikers worden van de nieuwe woonwijk.

uitwaartse beweging

inwaartse beweging

Een nieuwe bestemming voor Nieuw Zurenborg

Nieuw Zurenborg krijgt twee belangrijke bestemmingen: enerzijds als woonzone, anderzijds als publieke, groene ruimte.

Een mix van woonvormen

De nieuwe wijk krijgt een gevarieerd, maar evenwichtig samengesteld woonaanbod. Er komt ruimte voor verschillende woningtypes (bijvoorbeeld grote of kleine woningen) en woningsoorten (bijvoorbeeld sociale woningen of betaalbare woningen). Een goede mix van woontypes zorgt namelijk ook voor een goede sociale mix. Daarnaast is er rekening gehouden met nieuwe trends zoals kleinere gezinnen en de vergrijzing van de bevolking. Dit vraagt onder andere om meer kleinere wooneenheden en vernieuwende woonvormen.

Vijf hectare groene ruimte voor de wijk

De stad heeft de ambitie om op Nieuw Zurenborg een samenhangende open groene ruimte te creëren die een effect heeft op een ruimer gebied. Dit nieuwe wijkpark richt zich dus niet alleen op toekomstige bewoners, maar zal ook de woonkwaliteit van de bestaande bewoners in de omliggende wijken verbeteren. Daarom wil de stad vijf hectare groene ruimte op Nieuw Zurenborg.

Wonen, werken en ontspannen

Nieuw Zurenborg wil meer zijn dan een woonwijk met een open plek. Er moet ook plaats zijn voor buurtwinkels en horecazaken die gekoppeld zijn aan het park. Daarnaast onderzoekt de stad of er op Nieuw Zurenborg een kindercampus kan komen, een overkoepelend project waarin kinderopvang, kleuter- en lager onderwijs samen komen. Een buurtgebonden campus of 'brede school' krijgt de voorkeur. Zo kunnen bijvoorbeeld ook verenigingen 's avonds en in het weekend de infrastructuur van de campus gebruiken. Dit versterkt de relatie tussen de buurt en de school.

Planproces

Het participatietraject voor bewoners vormde het einde van de ‘visievormingsfase’. De stad gaat nu deze visie omzetten in een ontwerp, het zogenoemde stadsontwerp. Dit ontwerp vormt de basis voor een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) dat de nieuwe bestemming van het projectgebied juridisch zal vastleggen.

Subsidie van het stadsvernieuwingsfonds

In juli 2007 lanceerde het stadsbestuur een Open Oproep voor het project Nieuw Zurenborg. Dit gebeurde in samenwerking met de Vlaamse bouwmeester. Via deze Open Oproep gaat de stad op zoek naar een ontwerpteam dat instaat voor het maken van een stadsontwerp. Intussen heeft de stad het bericht gekregen dat het ook subsidies van de Vlaamse Overheid heeft gekregen via het Stadsvernieuwingsfonds. Dit betekent dat de Open Oproep-procedure voorlopig stilligt. De stad zal nu samen met het Stadsvernieuwingsfonds verder werken aan de opmaak van een stadsontwerp.

Ontwerp op basis van bewonerssuggesties

Het team van het Stadsvernieuwingsfonds zal uit een aantal kandidaten een ontwerp bureau kiezen dat het stadsontwerp zal maken. Dit bureau krijgt van de stad de resultaten van het participatiemoment. Op die manier liggen de ideeën, suggesties en opmerkingen van bewoners mee aan de basis van het uiteindelijke ontwerp.

*Wat is Nieuw
Zureborg?*

Luisteren naar bewoners en verenigingen

De stad wil ruim op voorhand in het project informatie geven en ook luisteren naar de burgers. Specifiek voor de vijf hectare groene ruimte in Nieuw Zurenborg stelde de stad de vraag aan bewoners en verenigingen wat zij in hun toekomstig park graag zouden zien.

Vijf hectare parkruimte: een participatietraject voor Nieuw Zurenborg

De stad werkte voor Nieuw Zurenborg een participatietraject uit op maat van de ambitie om in het gebied een nieuw wijkpark te ontwikkelen.

De inspraakperiode liep van juni tot september 2007, voldoende lang om zoveel mogelijk mensen te betrekken. Het traject bestond uit twee onderdelen: gesprekken tijdens de zomermaanden met verenigingen uit de buurt en een participatiemoment op zaterdagmiddag in september voor alle omwonenden.

Participeren zonder plan: een methodiek op maat

In deze fase van het project is er nog geen ontwerper die concrete plannen uittekent. Dit betekent dat de juiste locatie van het park in het projectgebied ook nog niet bekend is. De stad vond het toch belangrijk om nu al ideeën van toekomstige gebruikers te verzamelen. Zoals eerder vermeld, worden deze ideeën doorgegeven aan de toekomstige ontwerpers.

Ideeën geven vraagt heel wat inbeeldingsvermogen. Daarom ontwikkelde de stad een methode met foto's waarbij mensen kijken naar welke sfeer deze foto's oproepen en wat ze hierbij wel/ niet graag hebben. Deze methode bevatte vier onderdelen: een schaal oefening, een droomsessie, een sfeerspel en een vergelijking met bestaande parken.

Door deze combinatie kreeg de stad een beeld van wat bewoners willen, in een vorm die ook bruikbaar is voor de ontwerpers. Zij zullen uiteindelijk met al deze opmerkingen aan de slag moeten gaan. De voorstellen van de toekomstige gebruikers van het park zullen daardoor ook mee bepalen waar het park exact komt en hoe het verankerd zal worden in de nieuwe en bestaande omgeving.

Gesprekken met doelgroepen

't Stad is van iedereen. Het stadsbestuur wil dan ook extra inspanningen doen om specifieke groepen te horen. Als toekomstige gebruikers gaven bewonersgroepen, socio-culturele verenigingen, kinderen en senioren hun idee over het nieuwe park.

Selectie van de doelgroepen

Binnen een straal van 800 meter rond Nieuw Zurenborg heeft de stad sport- en culturele verenigingen, wijkcomités, jongeren, kinderen en senioren per brief en telefonisch gecontacteerd. Deze afstand is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek over de loopafstand die mensen willen afleggen, afhankelijk van de grootte van het publieke domein. Voor een wijkpark tussen vijf en tien hectare bedraagt deze afstand tussen 400 en 800 meter.

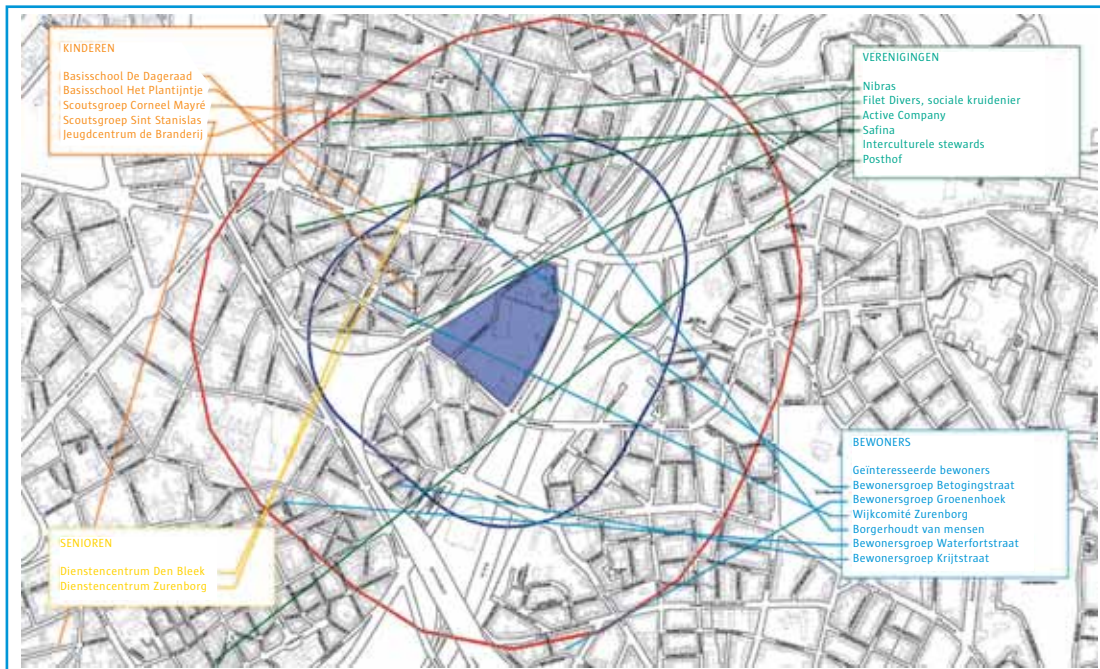
Aanpak van de gesprekken

Gesprekken zijn een interessante manier om te weten te komen wat mensen echt willen. In dit geval is er gekozen voor focusgesprekken. Dat zijn gesprekken in een beperkte groep van zes tot tien personen. Een gespreksleider legt vooraf de thema's vast en kan doorvragen of dieper ingaan op bepaalde uitspraken. Voor Nieuw Zurenborg werkte de stad een gespreksstructuur uit op maat van de doelgroepen.

Resultaat

In totaal namen 21 verenigingen uit de buurt deel aan een grondig gesprek over hun wensen voor het nieuwe park. Deze gesprekken vonden plaats tijdens de zomermaanden. Drie jeugdbewegingen, twee lagere scholen, acht groepen van bewoners en buurtcomités, twee senioren groepen en zes socio-culturele verenigingen, goed voor in totaal een honderdvijftigtal mensen, bouwden mee aan het beeld van een nieuw park. De deelnemende verenigingen en hun ligging ten opzicht van het toekomstige park ziet u op onderstaand kaartje.

De verenigingen waren tevreden over de aangeboden kans en de manier waarop ze hun wensen over het park kenbaar konden maken. De gesprekken werden uitvoerig neergeschreven. Al deze verslagen zijn gebundeld en geanalyseerd. In het onderdeel 'resultaten' kan u deze bevindingen lezen.

Participatiemoment

Naast gesprekken met groepen wilde het stadsbestuur ook een moment inlassen waarop iedereen uit de buurt zijn of haar ideeën over het park kwijt kon. Dit moment vond plaats op zaterdag 29 september 2007 van 10 tot 13 uur. Op het terrein konden de mensen de resultaten bekijken van de gesprekken met verenigingen en opnieuw deelnemen aan de methodieken die peilden naar hun ideeën over het nieuwe park.

Programma

Deze dag was opgebouwd rond inspraak, informatie en activiteit. De aanwezigen kregen een geleide wandeling over het huidige terrein. Er was ook de mogelijkheid om vanuit een hoogtewerker op twaalf meter hoogte een panoramisch zicht te krijgen op de site. Informatiepanelen toonden de plannen en ambities van het project.

De oefeningen uit de gesprekken met verenigingen kwamen opnieuw aan bod. Zo was er een stand ‘schaaloefening’, een stand ‘dromen’, een stand ‘sfeerspel’ en een stand ‘bestaande parken’. Bezoekers konden met kaartjes reageren op de resultaten uit de gesprekken, reacties van andere bezoekers aanvullen of zelf nieuwe ideeën toevoegen.

Kinderen in de kijker

De stad besteedde op deze dag extra aandacht aan de allerkleinsten. Onder begeleiding van animatoren knutselden en tekenden kinderen hun droompark. Het resultaat vindt u ook in deze brochure.

Resultaat

Een honderdtwintigtal mensen trotseerden regen en kou om een glimp te kunnen opvangen van de nieuwe plannen en te luisteren naar het toekomstverhaal. Meer dan de helft genoot van de wandeling op het terrein onder begeleiding van een gids. Heel wat nieuwsgierigen gespten zich vast in de hoogtewerker die hen een overzicht gaf op het volledige toekomstige projectgebied van spoorwegberm tot Singel en van Pretoriastraat tot Plantin- en Moretuslei.

landschap

A sieren - ontspanning

A sieren - spel

A sieren - sport

Resultaten van het participatietraject

thema 1: Schaal oefening

Om de werkelijke grootte van 'vijf hectare' begrijpelijk te maken, ontwikkelde de stad een schaal oefening. Bestaande parken en pleinen zoals de Groenplaats en het Rivierenhof en voorzieningen zoals een voetbalstadion en een tennisveld werden uitgeknipt op schaal. De begeleider van deze oefening puzzelde met elk van die elementen op een witte plattegrond op schaal.

De bedoeling van deze oefening was om aan te geven hoe groot vijf hectare wel is en dat er ruime mogelijkheden zijn voor allerlei activiteiten.

Daarnaast konden deelnemers op een luchtfoto van het gebied met behulp van een touwtje nog eens ervaren hoe groot vijf hectare op het terrein zelf is en welke verschillende vormen deze oppervlakte kan aannemen.

thema 2: Dromen

Met een nieuw wijkpark in Nieuw Zurenborg wil de stad het tekort aan publieke open ruimte in de buurt compenseren. In deze ruimte kunnen dan ook voorzieningen komen die op dit moment nog niet aanwezig zijn in de buurt. Met droomballonnen konden de deelnemers laten weten welke functies ze missen in de buurt en welke ze graag op het terrein van Nieuw Zurenborg zouden zien. De bedoeling was om te fantaseren en vrij te denken. Daarom werkte de stad bewust niet met een keuzelijst, alle opties waren open. Vragen die de gesprekken op gang brachten waren:

- Wat zou u nu echt graag willen, iets waarvan u altijd gedroomd hebt om bij u in de buurt te hebben?
- Wat ontbreekt er nu nog in uw buurt?
- Wat hebt u nodig om uw hobby te kunnen uitoefenen?
- Wat hebt u nodig om volledig tot rust te kunnen komen?
- Voor welk element op dit terrein zou u om zeven uur 's ochtends opstaan? Wat zou een bezoek aan het park voor u echt de moeite waard maken?

Om de verschillende dromen te kunnen vergelijken, werden ze achteraf ingedeeld in vijf categorieën: landschap, spel, ontspanning, sport en andere. Onder de categorie 'andere' vielen de dromen die slechts één of twee keer voorkwamen.

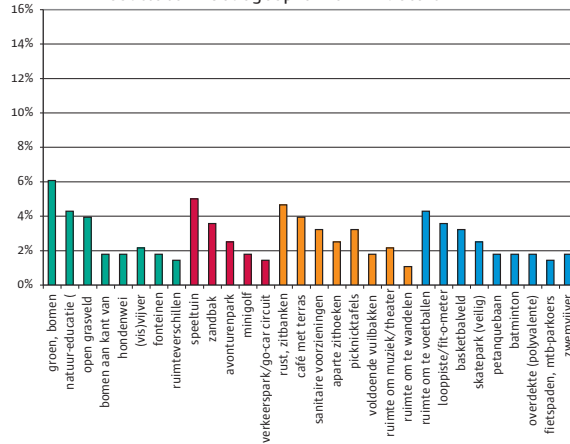
De resultaten zijn ook procentueel weergegeven omdat niet alle doelgroepen met evenveel deelnemers waren. Zo zijn onderlinge gelijkenissen of verschillen beter zichtbaar.

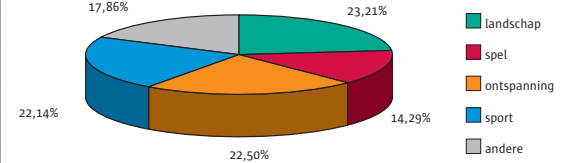
Resultaten van de focusgesprekken

1. resultaten van alle focusgesprekken samen

resultaten focusgesprekken in detail

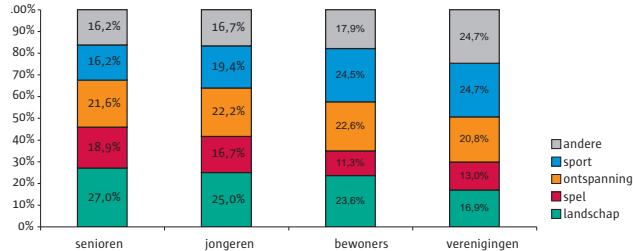

resultaten focusgesprekken per categorie

2. resultaten per doelgroep

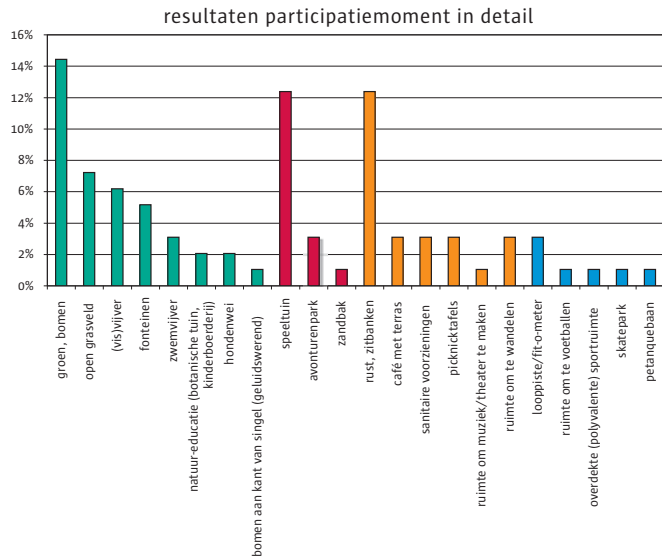
resultaten focusgesprekken per doelgroep

Gemiddeld droomden de deelnemers ongeveer evenveel over sport, landschap en ontspanning. Het aandeel spel was in verhouding iets lager.

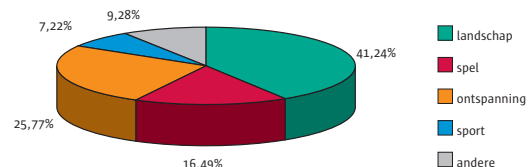
- Het valt op dat voor senioren en jongeren de wensen voor landschap het grootst zijn. Ook voor de andere categorieën waren de resultaten erg gelijklopend. Senioren denken bij de aanblik van een park vaak aan hun kleinkinderen en kijken ook graag naar kinderen als ontspanning.
- Voor verenigingen en bewoners was sport de meest genoemde wens, waarbij een ruimte om te voetballen en een looppiste hoog scoorden.
- De categorie ontspanning vertoont de meeste gelijkenissen bij alle doelgroepen. De vraag naar rust, zitbanken, picknicktafels en een café met terras is daarbij het grootst. Velen zien het toekomstige park als een nieuwe ontmoetingsplaats bij uitstek.
- In de categorie landschap komt de misschien evidente wens van groen, bomen, open grasveld en een waterelement naar voor. Daarnaast was er opvallend vaak het voorstel voor een natuureducatief element, zoals een botanische tuin of een educatief spel.
- Bij 'spel' dromen de meeste deelnemers over een mooie speeltuin.

Resultaten van het participatiemoment

- Het grote verschil met de resultaten uit de focusgesprekken zit in het aandeel landschap en sport.
- In de categorie landschap lag de nadruk op de wens naar groen en bomen. Naast een tweede plaats voor een grasveld was ook het aandeel water in het landschap opmerkelijk.
- Uitschieters voor de categorieën ontspanning en spel waren overduidelijk rust, zitbanken en een speeltuin.

resultaten participatiemoment per categorie

- Het aandeel sport bestond voornamelijk uit een looppiste en een ruimte om te voetballen. Deze deelnemers kozen niet voor georganiseerde sportvelden, maar droomden van een vrij te organiseren open ruimte waar zowel kan gevoetbald worden als een buurtfeest kan plaatsvinden.
- De categorie 'andere' was ook duidelijk kleiner dan tijdens de focusgesprekken.

Algemene indruk

Nieuw Zurenborg moet voor iedereen een groene plek zijn, met veel bomen, een speeltuin, met een grasveld waar je rustig kan zitten, tegelijk kan voetballen of een picknick kan organiseren. Het moet een park worden met een educatieve meerwaarde waar ook water een speelelement kan zijn. Het park moet volgens de deelnemers ook multifunctioneel zijn, met veel mogelijkheden voor ontspanning, sport en spel.

Naast specifieke dromen over de invulling voor het nieuwe park lag de nadruk op de bereikbaarheid. Een veilige verbinding naar Borgerhout en een goede oversteekplaats aan de Plantin en Moretuslei zijn erg belangrijk.

Citaten uit de droomsessies

“een park om tot rust te komen met een goed boek”

“een park waar senioren de jeugd kunnen zien opgroeien”

”een park met een slaaphoekje”

“een echt bos in de stad”

“een park met een natuureducatieve tuin om je kinderen te zeggen wat in de natuur bestaat”

“een park waar men vrij op het gras van het park kan lopen”

“een park met een waterpartij, gezien dat alles in de buurt heel droog is”

“een park met een eigen identiteit, iets bijzonders, iets unieks”

“een park met bankjes om te vrijen”

Resultaten van de kinderen

Tijdens het participatiemoment was er ook een kleine workshop met kinderen. De aanwezige kinderen waren tussen drie en zeven jaar oud. Aan de hand van de tekeningen die ze maakten over hun droompark, maakten de kinderen samen met de jeugdanimatoren een lijstje op met hun wensen.

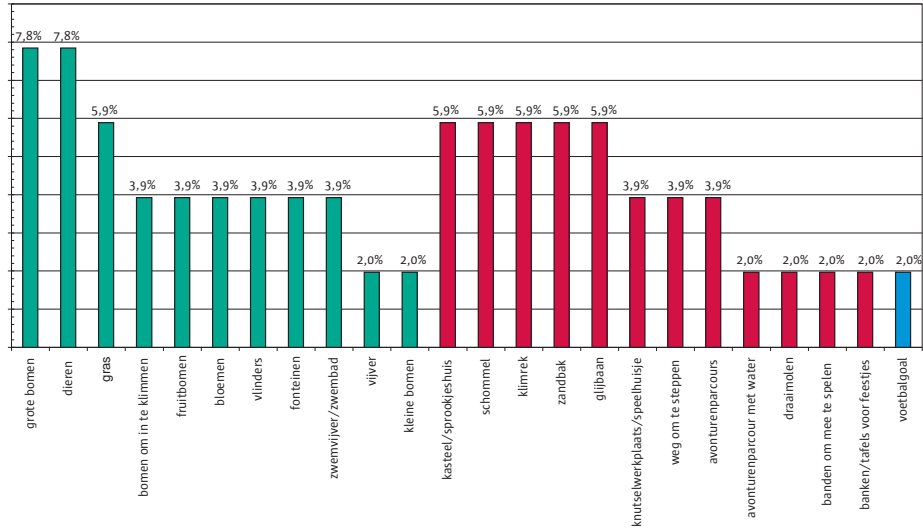
Er waren drie categorieën: landschap, spel en sport.

- Het viel op dat kinderen landschap en spel even belangrijk vinden, waarbij ze aangaven dat sommige delen van het landschap ook 'speels' konden zijn: bomen met lage takken om in te klimmen, fontein en om in te spelen en de mogelijkheid om te zwemmen.
- Opvallende elementen waren ook de fruitbomen waarnaar ze verwezen en de vraag naar vlinders.
- In de categorie spel vroegen de kinderen naast een traditioneel speelplein ook een sprookjeshuis, een kasteel en een speelhuisje. Ook een weg om te stappen stond op het verlanglijstje.
- Het kleine aandeel sport kan te maken hebben met de jonge leeftijdscategorie van de kinderen.

Enkele dromen zijn zo specifiek en speciaal dat we ze apart citeren: een regenboog, madeliefjes, bergjes om te sleeën, brugjes en de zon (deze laatste wens was waarschijnlijk te wijten aan de regen die maar niet ophield tijdens het participatiemoment).

resultaten kinderen 3-7 jaar in detail

thema 3: Sfeer

Met deze oefening wilde de stad te weten komen welke sfeer mensen in het nieuwe park willen. Omdat sfeer een gevoel oproept, werd het verhaal van sferen voor de deelnemers verduidelijkt aan de hand van 24 foto's van verschillende, tegengestelde sfeer: open of dichte beplanting, omheind of open sportveld, avontuurlijk of traditioneel speeltoestel enzovoort. Deze foto's waren ingedeeld in vier categorieën: landschap, sport, spel en ontspanning. Op elke foto stond een bijschrift die de bijhorende sfeer verduidelijkte. Per categorie legde de begeleider de foto's neer en vroeg de deelnemers telkens een foto te kiezen van een sfeer die ze absoluut graag wilden en een foto die een sfeer toonde die ze liever niet wilden. Zo bespraken de deelnemers alle foto's onder elkaar en maakten ze uiteindelijk een gemeenschappelijke keuze.

De deelnemers kregen ook de gelegenheid om hun fotokeuze verder uit te leggen. Hiervan vindt u verder in deze brochure een aantal citaten.

Opvallend is dat mensen op het participatiemoment voor deze oefening grotendeels dezelfde keuzes maakten als tijdens de focusgesprekken. Daarom zijn de resultaten van beide momenten hieronder gebundeld. Als er toch andere voorstellen waren, staat het expliciet vermeld.

Gekozen foto's voor landschap:

IK WIL GRAAG

vrije indeling van de ruimte

IK WIL LIEVER NIET

strakke indeling van de ruimte

dichte beplanting

natuurlijke wildgroei

Landschap

De deelnemers hebben met een overgrote meerderheid gekozen voor een vrije indeling van elementen op het terrein. Ze zien liever geen strakke indeling, dat vinden ze te kunstmatig en alleen maar leuk om naar te kijken. Dichte beplanting kreeg wel een grote voorkeur.

Natuurlijke wildgroei scoort zeer goed bij kinderen en jeugdbewegingen. Ze vinden het ideaal voor een bosspel. Ze vragen wel om op te passen voor het onveiligheidsgevoel en 'louche hoekjes'. Een open grasveld vinden de deelnemers ook een positief element.

Opmerkingen bij de keuze

- “Dichte beplanting is natuurlijk, rustig, gezellig en romantisch. Hierdoor krijg je de indruk van midden in de natuur of in je eigen tuin te zitten.”
- “Langs de wegen en de spoorweg mogen er dichte beplanting en bomen komen. Er moet wel sociale controle mogelijk zijn.”
- “Vrije indeling is het meest aangewezen want zo kan je het indienen volgens functie.”
- “Een strakke indeling is te militair en doet afbreuk aan de mogelijkheden van zo'n park.”

Gekozen foto's voor sport:

IK WIL GRAAG	IK WIL LIEVER NIET
 <p data-bbox="536 583 759 605">informele sportruimte</p>	 <p data-bbox="1126 583 1350 605">omheinde sportvelden</p>
 <p data-bbox="488 1003 807 1025">'kleine' of gezelligheidssporten</p>	 <p data-bbox="1158 1003 1318 1025">'grote' sporten</p>

Sport

De deelnemers zijn absoluut geen voorstander van een omheind terrein. Een informele speelruimte en kleine sporten scoren wel goed.

Toch zijn er zijn ook enkele voorstanders van formele sportvelden. Twee groepen vragen grote sportvelden omdat ze vinden dat er hieraan een tekort is in de omgeving.

Nuance is dan wel dat ze niet exclusief voor één sport mogen dienen. Dat kan bijvoorbeeld met lijnen in verschillende kleuren zodat elke sport zijn eigen kleurgrens heeft.

Opmerkingen bij de keuze

- “Omheinde sportvelden zijn beklemmend.”
- “Kleine sporten zoals petanque, minigolf of schaaktafel zijn interessant.”
- “Er zijn genoeg grote sportmogelijkheden in de buurt, kleine zijn origineler. “
- “Veel spellenclubs zouden dan eindelijk eens buiten kunnen komen.”
- “Er moet ruimte zijn om gewoon te voetballen door ergens twee truitjes te leggen als goal. Daarom is een open sportveld leuker.”
- “Een open sportveld is drempelverlagend. Wie mee wil doen met een groep die al bezig is, kan dat.”
- “Een informele sportruimte betekent voor elk wat wils.”

Gekozen foto's voor spel:

IK WIL GRAAG

avontuurlijk

IK WIL LIEVER NIET

open, vrije speelruimte

één groot speelkasteel

meerdere kleine speelruimten

Spel

Over de speelruimte zijn de meningen zo goed als eensgezind: “avontuurlijke spelelementen”.

Tijdens het participatiemoment vulden de mensen avontuurlijke spelelementen aan met een groot speelkasteel. Maar tegelijkertijd zijn er enkelen die dit liever niet zien. Een open, vrije speelruimte vonden deelnemers niet interessant. Dan kunnen ze even goed in hun buurt vrij spelen op straat, was de redenering. Er moet een extra motivatie zijn om in het park te komen spelen.

Opmerkingen bij de keuze

- “Avontuurlijk spelen stimuleert de verbeelding en de creativiteit.”
- “Avontuurlijk spelen is geschikt voor alle leeftijden.”
- “Een speelparcours zou fantastisch zijn.”
- “Er is vraag naar een groot kasteel. Dit kan dan aan de omgeving gelinkt zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een treinstation als het in de buurt van de treinsporen ligt. Op die manier krijg je een kunstzinnig sterk concept.”
- “Met een groot speelkasteel kan je een eigen identiteit creëren.”
- “Ook een aandachtspunt voor kleinere kinderen: een speeltuintje met aangereikte speelmogelijkheden.”
- “Met kleine speelruimten laat je families de keuze waar ze gaan zitten.”

Gekozen foto's voor ontspanning:

IK WIL GRAAG

speelwater

IK WIL LIEVER NIET

strak design

kijkwater

los en informeel zitten

Ontspanning

De deelnemers zijn niet zo te vinden voor strak design van het materiaal (bijvoorbeeld van banken of tafels). Actieve cultuur, speelwater en samenzitten daarentegen, scoren goed. De idee van losse stoelen die je dan kan plaatsen weer je wil, vinden mensen op zich leuk, maar ze zijn bang dat ze te snel gestolen zullen worden.

Kijkwater (bijvoorbeeld een vijver) vinden de mensen een goede keuze.

Opmerkingen bij de keuze

- “Er is in de wijk geen mogelijkheid om in openlucht met water te spelen.”
- “Het moet mogelijk zijn om gesprekken aan te knopen door samen te zitten bijvoorbeeld.”
- “Een park is vooral interessant voor mensen die rustig ergens eens willen zitten.”
- “Er moet kunst zijn, dit maakt het mooi.”
- “Passieve cultuur is gevoelig voor vandalisme, bij actieve cultuur valt er wat te beleven.”
- “Een vijver kan een heel jaar door aanwezig zijn in het park, speelwater gaat moeilijk tijdens de winter.”
- “Een vijver werkt enorm rustgevend.”
- “Actieve cultuurbeleving brengt een aangename sfeer in het park.”
- “Het ideale park is een combinatie van rustige hoeken en actieve ontspanning.”

thema 4: Goede en slechte voorbeelden

Andere parken kunnen een bron van inspiratie zijn, zowel in positieve als in negatieve zin. Daarom stelde de stad als laatste vraag aan de deelnemers of ze andere parken in binnen- of buitenland kenden waarvan een bepaald aspect best kon gebruikt of vermeden worden.

Positieve aspecten

- Rivierenhof
combinatie van spelen wandelen en sport, goede mix van bos horeca en openbare ruimte, rust, natuurbeleving, gezellig, kronkelwegen, intieme plekjes, exotische planten en kruiden, bosspel, je kan er fietsen, veel ruimte, culturele activiteiten, weide om te spelen en te picknicken, veel open ruimte in combinatie met bomen, kinderboerderij
- Nachtegalenpark
kastanjabomen, grote speeltuin, café, picknickplekken, indeling in leeftijdscategorieën, van alles wat, taverne met speeltuin, dieren, sport, park voor alle doelgroepen
- Park Den Brandt
meerdere toegangen, mooi aangelegd, rustgevend, magisch, architectuur en water, bos
- Middelheimpark
kunst, groot
- Te Boelaerpark
grote variatie: open ruimte speeltuin en bos, wijds, ravotten op het gras, picknicken, ruim en centraal gelegen bij woonwijk, combinatie van parkaanleg en wilde natuur, georganiseerde, combinatie van hoge bomen en open ruimten, multifunctioneel, rustig
- Provinciaal domein Brasschaat
combinatie van sport en natuur, fitometer

- Stadspark
vroeger een mooi park, verharde wegen waar je goed kan op fietsen en skaten, mooi skatepark, goede verhouding tussen de wateroppervlakte en de totale oppervlakte
- Provinciaal Domein Kessel-Lo
leuke speeltuigen voor alle leeftijden, verzorgd, water in trapvorm
- Lilse Bergen
grote variatie aan speeltuigen voor alle leeftijden, veel gratis, proper, voldoende sanitair
- Naeyaertplein
klein maar wordt goed gebruikt door duidelijke afbakening
- Boekenbergpark
mooie zwemvijver, wijds, ravotten op het gras maar ook picknicken en rustig vertoeven, park voor alle doelgroepen, veel afwisseling
- Meihof Edegem
veel sportmogelijkheden dicht bij elkaar zoals skateborden en basket, horeca in nabijheid, mogelijkheden voor alle leeftijden
- Hof van Leysen
veel bomen, geen struiken, speeltuin, banken om te vertoeven, klein maar gezellig, natuurlijk, speeltuin tussen bomen, niet te veel ontworpen

- Stuyvenbergplein
niveaoverschillen
- Jardin de Luxembourg in Parijs
grind op de wandelpaden, losse stoelen, veel zitgelegenheid, sociale controle doordat het ook veel gebruikt wordt als passage, eetkiosk, mogelijkheid om op elk moment en op eigen manier te genieten van het park
- Albertpark
mooi, voetballen, picknicken, jong en oud liggen in het gras, mooie kiosk, mooie bomen, een open park, duidelijk in zijn functie
- Gemeentepark Middelkerke
geslaagde combinatie van avontuurlijke speelruimte, kleine speeltuin, graspartijen en wilde begroeiing

- Park Citroën in Parijs
groot open grasveld met bomen langs wandelpad, intieme hoekjes
- Warandepark
laangevoel, open waardoor er meer sociale controle is
- Brilschanspark
voor de rust 's avonds
- Villegaspark
knus en klein
- Park in Amsterdam
geluidswerende wanden langs het park, daktuinen buurtbewoners
- Japanse tuin in Hasselt
rustgevend
- Wandelbos in Heist op den Berg
natuurlijke biotoop, dieren, speeltuin, wilde natuur
- Krugerpark
functioneert goed
- Promenade Plantée in Parijs
ligweide, sportweide, hangbrug
- Leopoldpark in Blankenberge
ontmoetingsmogelijkheden zoals minigolf en kinderspeeltuin, rustig en veilig, combinatie voor jong en oud, glazen wand met zicht op de haven
- Scheldeboord Linkeroever
open, goede verdeling in wandel en rustruimte

Te vermijden aspecten

- Rivierenhof
amfitheater is niet vrij toegankelijk
- Stadspark
onveilig, niet goed onderhouden, veel struiken, vijver zonder water, triest, niet overzichtelijk, te gesloten, te weinig afgeschermd, niet rustig, druk, modder
- Boekenbergpark
moeilijk bereikbaar, teveel bomen en weinig overzicht, ingang moeilijk te vinden
- Te Boelaerpark
veel hondenpoep, loslopende honden, op sommige grasvelden mag je niet lopen, geen vijver, geen horeca
- Stuyvenbergplein
te veel verharding en randen, gevaarlijk voor oudere mensen
- Jardin de Luxembourg in Parijs
je kan niet op het gras zitten
- Albertpark
langs alle kanten zie en hoor je verkeer
- Boudewijnmonument op LO
gaf aanleiding tot verloedering door gebrek aan sociale controle, een goede aansluiting met de buurt is noodzakelijk gebleken
- Krugerpark
was slecht, is nu beter maar nog niet helemaal in orde
- Villegaspark
is een stort
- Wolvenberg
is een klein moeras

Een verhaal voor Nieuw Zurenborg

Roel Verniers, auteur van het kinderboek ‘De hoed van vos’ en ook buurtbewoner, kreeg van de stad de opdracht om de resultaten van de bewonersparticipatie op een mooie manier te bundelen. Hij analyseerde samen met de stad de verslagen van de focusgroepen en maakte hiervan een verhaal over en voor een nieuw wijkpark. Het verhaal is gebaseerd op de dromen en wensen uit de focusgesprekken, u kunt het ontdekken op de volgende pagina’s.

Sleutel op de deur

1.

Soms wil ik alleen zijn. Er zingen dan zoveel vragen in mijn hoofd, dat het wel mist lijkt en dan wil ik dat. Alleen zijn. Alleen weet ik niet goed hoe dat nu precies moet. Er zijn namelijk altijd mensen (of erger) honden en kinderen, een fiets, altijd lawaai of een geur die mij verveelt. Het gezoem van auto’s over de ring, het gesuis van een tram op een bedding van kasseien. De stad.

Ik ben oud en ik ben krom. Krom op mijn benen, krom in mijn rug. Er groeien haren uit mijn oren en mijn oren blijven groeien terwijl al de rest van mijn lichaam krimpt. Mijn botten, mijn ogen, mijn hoofd. Met mijn hoofd is het als met een lege balzaal. En zo schuifel ik vaak door de straten als verdwaald in een droom. Alleen met de auto’s, het lawaai van de treinen en met de jaren die op mijn schouders drukken.

“Maman les petits bateaux, qui vont sur l’eau, ont-ils des jambes?”

Vragen, altijd maar vragen. Boten die de zee op gaan, hebben die ook voeten? En stenen in de straat, kunnen die elkaar ook groeten? Terwijl ik wandel, geven mijn voeten het ritme van de vragen aan. Als een tredmolen waar ik niet meer uit kan ontsnappen.

2.

Op een dag wil ik alleen nog maar zitten. Stil als een beeld en voelen hoe de wind aan mijn kleren knaagt. Mijmeren zoals zon kan kabbelen over stilstaand water. En dus gooi ik de sleutel van mijn huis op straat en ga ik zitten, met een diepe zucht. Hier. Op dit braakland, op deze industriële site die al jaren leeg staat, in deze driehoek tussen beton en staal, tussen auto's en treinen. Het is hier kaal, maar het is hier stil. Het is hier een bijzondere plek.

Zolang ik mij kan herinneren, sloegen ze hier stadsgas uit steenkool. Dat heb ik nooit begrepen. Hoe je uit stenen lucht kan slaan. Maar hoe langer ik hier zit, stil als een beeldje in de buitenlucht, hoe meer steen mijn lichaam wordt. Omgekeerd kan het dus wel.

3.

“Zijn oude mensen altijd saai?” Voor mij staat een kereltje. Ik zit hier dan tien jaar, dag in dag uit, door weer en wind met alleen mezelf om over na te denken. Het kereltje is niet groter dan een meter en recht als een stuk staal. Er staat geen haar op zijn kaak, geen pluim in zijn oor. Ik zeg: “Ik zou het niet weten.”

“Ok,” zegt de jongen. “Dan blijf ik even bij je zitten en ontdek ik het wel zelf.”

Ik zeg niets.

En dan: “Dat is goed.”

“Ben jij soms verlegen,” vraagt de jongen. Ik zeg dat ik dat tijdverlies vind. “Soms ben ik verlegen omdat iets heel mooi is,” zegt de jongen. “Of als iets heel oud is.”

“Dat begrijp ik,” zeg ik en ik moet denken aan alles waar ik me in mijn leven over schaam.

“Eerst zeg ik dan niets,” gaat de jongen verder. “De eerste keer kijk ik alleen maar. De tweede keer zeg ik dan mijn naam. En de derde keer vraag ik de zijne.” Hij aarzelt. “Of de hare,” zegt hij dan.

Ik moet daarom lachen en ik zeg: “Mijn naam is Markus. Dag.”

“De mijne is Kevin,” zegt de jongen. Hij zegt het stil en dan geeft hij me een glimlach.

En in de lege balzaal van mijn hoofd begin ik voorzichtig opnieuw te dansen.

4.

Zo is het dus begonnen. Dat ik hier zit en dat Kevin naast mij komt zitten. Een hele woensdagmiddag lang. De sleutel van zijn huis aan een touwtje om zijn nek. “Sleutel op de deur,” zegt hij wanneer ik hem ernaar vraag. De drukte van de stad geperst in het leven van een kind. Terwijl ik dat bedenkt, besluit ik maar niet verder te vragen. Het zijn mijn zaken niet. En we hebben het goed samen. Hier op deze plek. Een onontdekte stadsoase. Soms passeert een auto, een enkele keer een wandelaar. We kijken ernaar en naar de buizerd die hier woont en lui en hoekig met zijn vleugels laag over de grond zoekt naar muizen.

Eerst zitten we hier gewoon op de koude stenen met onze ruggen tegen de muur, omdat je op het gras hier wat verder niet mag komen. Vervuiling fluistert de een. Slechte manieren roept de ander. Maar ik herinner mij gras. De geur ervan door alle seizoenen. En het zomergras en hoe dat kan steken tegen je kuiten, dwars doorheen een broek. Speldenprikken van natuur.

Gras verdraagt geen etiquette.

Later komen er takken bij, tegen de muur, scheve karkassen voor muurtjes uit karton. Dan een afdak van plastic, een emmer en een

kruk. En in mijn jaszak fruitsap en kauwgom. Mint, extra strong en als ze zijn leeg gekauwd kleven we ze tegen onze muren als een wandtapijt.

De voegen tussen de stenen voor onze plek maken we leeg met een mes. We zaaien er gras in. Vierenzestig tegels in het vierkant. Ik leer Kevin erop schaken, hij leert mij erin dammen. We zaaien reukerwten en graven met onze handen een put als vijver. “Het zou toch mooi zijn mocht het hier wat glooien,” zegt Kevin op een dag. Als in Toscane, denk ik. Want zelfs in de herfst voelt onze plek als het Zuiden onder de wolken.

Op een avond maken we een vuurtje. De vlammen dansen als indianenstammen rond het hout. We blijven lang stil. Pas wanneer je niets meer tegen elkaar hoeft te zeggen, ben je vrienden. Dat weet iedereen. En wanneer het vuur dooft, vraagt Kevin: “Droom jij in kleur of in zwart-wit?” Dat is een goede vraag.

Ik zeg: “Kijk maar naar de kleur van mijn wangen.”

Ik bloos. Dat was lang geleden.

5.

En toen komt plots de boodschap van dat park. “Voetbalvelden groot,” zegt Kevin. “En kauwgombomen om onze kauwgom aan te kleven! Een drinkfontein! Vijvers en basketvelden. En open ruimte, glooiend zoals de golven van de zee en wilde bomen met veel zuurstof in plaats van vuil in de grond en muren om tegen te plassen.” Zijn ogen glinsteren. “En banken en veel plek. En kampen en misschien een speelkasteel en muziek die uit de bomen klinkt.” Ik denk alleen maar “voor elk wat wils.” En ik vind dat goed. Maar hoe behoudt je de stilte? Het nieuws komt aan het eind van de dag. Het touwtje met de sleutel om zijn nek, ligt al in zijn handen. Kevin gaat vertrekken. Eten en dan slapen en dromen. Dat weet ik. Dromen over zijn park.

Als je de totale oppervlakte van het bloedvatenstelsel van een mens optelt, heb je een voetbalveld. Dat is zo. En toch gebeurt negentig procent van alle hartaanvallen op de penaltystip. Ik weet niet wat ik

denk. Ik heb schrik. Schrik om te delen. Schrik om tussen alle spelers op dat voetbalveld weer bankzitter te moeten worden. En om van de weeromstuit opnieuw alleen te willen zijn. Met mijn krimpde botten, mijn falende ogen en tollende hoofd.

6.

En zo wordt mijn lijf opnieuw weer steen. Afgesloten van de buitenwereld, gevangen in de cocon van het stadslawaai. Het zijn lange dagen. En nog langere nachten.

De week nadien komt Kevin terug. Rond zijn nek hangen twee sleutels. Ik kijk als een kraai. Ik herken namelijk de mijne. Mijn sleutel. Mijn voordeur. Rond de nek van een kind. Dat komt als een schok. Ik vraag waar hij de sleutel heeft gevonden.

“Op straat,” zegt Kevin. Hij klinkt nog even opgewonden als de week voordien. “In een riool langs de muur. Wat denk je? Zou die van iemand zijn? Wie heeft die verloren? Zou die nu dakloos zijn?”

Misschien moeten van deze sleutel wel de sleutel van het park laten maken. Denk je dat we dat kunnen vragen? Dat ze deze sleutel bijmaken en aan iedereen uitdelen?”

Ik denk aan mijn huis met zijn lege kamers en aan een bord op de keukentafel dat er nog moet staan. Vreemd dat ik mij dat na al die jaren nog herinner. En de geur.

“Snap je Markus? De sleutel op deur, zoals bij mij thuis. Maar dan voor iedereen. Als iedereen de sleutel van het park heeft, wordt er nooit ingebroken, kan iedereen altijd binnen, is iedereen altijd welkom en is het er altijd goed. Snap je? A ja en voor ik het vergeet: als iedereen dan altijd welkom is gaat iedereen ook gezond worden, denk je niet Markus. Met die bomen? En misschien kunnen we in dit park zelfs een koe kwijt? En...”

Kevin ratelt.

Ik denk aan foto's op oude muren. Aan het daglicht dat alleen maar 's morgens binnenvalt en mij meteen de deur uitjaagt. Aan het dwangmatige stappen dat daar dan op volgt en aan de vragen in mijn hoofd.

“Maman les petits bateaux, qui vont sur l'eau, ont-ils des jambes?”

“Vind je dat nu geen goed idee, Markus?!”

En dan kijk ik hem aan.

En ik zeg:

“Dat is een geweldig idee Kevin.”

Roel Verniers

Hoe verder

Begin 2008 zal het stadsvernieuwingsfonds van de Vlaamse Overheid een ontwerper aanstellen voor de opmaak van een stadsontwerp voor Nieuw Zurenborg. Dat zou in de loop van 2008 klaar moeten zijn. Op dat moment worden bewoners opnieuw uitgenodigd voor een presentatie van dit ontwerp en krijgen ze de mogelijkheid om hierover in debat te gaan.

Dankwoord

Bedankt ...

Aan alle deelnemers aan de focusgesprekken voor jullie volgehouden inspanning op een vrije avond.

Aan alle deelnemers aan het participatiemoment om het slechte weer te trotseren.

Aan de collega's voor jullie medewerking aan dit project.

“Het nieuwe park moet aangelegd worden als een tuin voor de bewoners van de wijk.”

een buurtbewoner

